

YÖNETMELİK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından:

MADEN SAHALARINDA REHABİLİTASYON YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu çerçevesinde rehabilitasyon bedellerinin tahsili, nemalandırılması, iadesi ile rehabilitasyon uygulamalarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik;

- 3213 sayılı Kanun kapsamında yürütülen madencilik faaliyetleri sırasında topoğrafyası bozulan veya değişen alanlarda gerçekleştirilecek rehabilitasyon çalışmalarının yürütülmesine,
- Rehabilitasyon bedellerinin tahakkuku, tahsili, nemalandırılması, ödenmesi ve iadesine,
- Rehabilitasyon projesi ve uygulamalarına yönelik koordinasyon, yetki ve yükümlülükler, ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Ağaçlandırmaya hazır hâle getirme: Madencilik faaliyetleri nedeniyle bozulan, topoğrafyası değişen alanlara yönelik; emniyetli hâle getirme, düzenleme, duraylılığı sağlama, düzeltme ve izin alanında mevcutsa verimli üst toprağı serme işlemlerini,
 - Banka: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce rehabilitasyon bedellerine ilişkin işlemlerin yürütülmesi amacıyla belirlenen 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında faaliyet gösteren kamu bankasını,
 - Genel Müdürlük: Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü,
 - İdare: Büyükşehir belediyesi olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarını, diğer illerde il özel idarelerini,
 - Kanun: 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu,
 - Nema geliri: Rehabilitasyon bedeli hesabına yatırılan tutarların bankalarda açılan en az bir aylık, en fazla bir yıllık TL cinsi vadeli hesaplardan elde edilen getiriye,
 - Nemalandırma dönemi: Mevzuatta aksi düzenlenen durumlar hariç olmak üzere; rehabilitasyon bedelinin yatırıldığı günün ertesi gününden, idari süreçler tamamlandıktan sonra rehabilitasyon işlemlerinin icrası için rehabilitasyon bedelinin İdarenin hesabına gönderildiği günün bir gün öncesini kapsayan dönemi,
 - Rehabilitasyon: Madencilik faaliyetleri nedeniyle bozulan, topoğrafyası değişen alanlara yönelik; emniyetli hâle getirme, düzenleme, duraylılığı sağlama, düzeltme, üst toprağı serme, tohum ekme, fidan dikme, arazi yapısı uygun yerlerde rekreasyon alanları oluşturma, bitkilendirme, ağaçlandırma, kimyasal ve fiziksel iyileştirme kapsamında yapılan çalışmaları,
 - Rehabilitasyon bedeli: Rehabilitasyon çalışmalarının giderlerinde kullanılmak üzere her yıl işletme ruhsat bedeli kadar yatırılması gereken tutarı,
 - Rehabilitasyon bedeli hesabı: Rehabilitasyon çalışmalarının giderlerinde kullanılmak üzere; I. Grup (a) bendi madenler hariç, Genel Müdürlük adına kamu bankaları nezdinde açılan, ruhsat sahiplerine ait teminatların bulunduğu özel hesabı,
 - Rehabilitasyon projesi: Madencilik faaliyetleri sonucunda bozulan alanların; çevresel, ekolojik ve sosyal açıdan güvenli, sürdürülebilir ve çevreyle uyumlu bir yapıya dönüştürülmesini sağlamak amacıyla hazırlanan, bilimsel verilere, mühendislik esaslarına ve sürdürülebilirlik ilkelerine dayanan teknik uygulama yöntemlerini, uygulama takvimini, yatırım bütçesini ve mali kaynak planlamasını içeren, izlenebilir ve ölçülebilir hedefler barındıran bütüncül projeyi,
 - Tahsil dairesi: I. Grup (a) bendi madenler hariç olmak üzere, 3213 sayılı Kanuna göre Genel Müdürlükçe 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında takibi gereken alacaklar için ilgili vergi dairesini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Rehabilitasyona İlişkin Genel Esaslar ve Mali Hükümler

Rehabilitasyon çalışmalarının genel esasları

MADDE 5- (1) Maden sahalarında rehabilitasyon çalışmalarının madencilik faaliyeti ile başlaması, madencilik faaliyeti boyunca devam etmesi ve faaliyetin sona ermesini müteakip bitirilmesi esastır.

(2) Ruhsat hukuku yürürlükte olan, terk veya iptal edilen maden sahalarının, ruhsat sahipleri veya ruhsatı iptal edilenler tarafından rehabilite edilmesi zorunludur.

(3) Rehabilitasyon projesinin Genel Müdürlüğün onayına sunulması zorunludur. Özel çevre koruma bölgesi ilan edilen alanlar içerisinde faaliyet gösteren maden sahalarına ilişkin hazırlanacak olan rehabilitasyon projeleri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının da onayına sunulur. Proje onaylanmadan sahada rehabilitasyon çalışması yapılamaz.

(4) Herhangi bir nedenle hükümden düşen ve rehabilitasyon yükümlülüğü ruhsat sahibi tarafından yerine getirilmeyen sahalarındaki rehabilitasyon çalışmaları, orman vasfındaki alanlarda ilgili orman idaresi, diğer alanlarda İdare tarafından gerçekleştirilir. Orman vasfındaki alanlarda rehabilitasyon uygulanacak saha, ağaçlandırmaya hazır hâle getirilerek Orman Genel Müdürlüğüne teslim edilir. Özel mülkiyete konu alanlardaki rehabilitasyon çalışmaları ise mülkiyet sahibinin bilgisi dâhilinde gerçekleştirilir.

(5) Devlet ormanlarında rehabilitasyon projeleri, 24/9/2024 tarihli ve 32672 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Orman Kanununun 16 ncı Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik kapsamında hazırlanır.

(6) Rehabilitasyon işlemlerinde 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ek 1 inci maddesi ve 23/1/2010 tarihli ve 27471 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği hükümlerine uyulur.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait olmayan hammadde üretim izinlerine, aynı gruptaki ruhsatların rehabilitasyon yükümlülüklerine ilişkin hükümler uygulanır. Kamu kurum ve kuruluşları uhdesindeki hammadde üretim izni sahalarının bu madde çerçevesinde rehabilitasyonu, bu kamu kurum ve kuruluşlarının yükümlülüğündedir. Rehabilitasyon uygulamaları, izin sahibi kamu kurum ve kuruluşlarının bütçesinde bu amaçla ayrılan ödenekten karşılanır. Rehabilitasyon, ayrılan bu kaynağın Tarım ve Orman Bakanlığına aktarılması suretiyle Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından da gerçekleştirilebilir. Rehabilitasyon yükümlülüğünü ihlal eden kamu kurum ve kuruluşlarına, eksiklikleri gidermesi için bir ay süre verilir. Bu sürede de eksiklik giderilmezse idari tedbir olarak faaliyet durdurulur.

(8) Rehabilitasyon çalışmaları, Genel Müdürlük tarafından belli periyotlarla denetlenir. Denetime Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından bir temsilcinin katılması da istenebilir. Denetim raporları ilgili idarelerle paylaşılır.

Rehabilitasyon bedelinin tahakkuku, tahsili ve nema geliri

MADDE 6- (1) İşletme ruhsatlarına her yıl ocak ayının ilk günü, işletme ruhsat bedeli kadar rehabilitasyon bedeli tahakkuk ettirilir.

(2) Rehabilitasyon bedellerinin tamamının her yıl ocak ayının sonuna kadar yatırılması zorunludur. I. Grup (a) bendi maden ruhsatları hariç diğer grup madenlerin rehabilitasyon bedelleri Genel Müdürlükçe belirlenen rehabilitasyon bedeli hesabına yatırılır. I. Grup (a) bendi madenlerin rehabilitasyon bedelleri ise İdarenin belirlediği rehabilitasyon bedeli hesabına yatırılır.

(3) Rehabilitasyon bedelinin tamamının ocak ayının sonuna kadar yatırılmaması hâlinde yatırılmayan kısmın o yıl haziran ayının son gününe kadar 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı oranında artırılarak yatırılması zorunludur, aksi hâlde ruhsat iptal edilir. İptal edilen ruhsatlar için ocak ayının sonuna kadar ödenmesi gereken rehabilitasyon bedelinin ödenmeyen kısmı 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir. Tahsil dairesi, Genel Müdürlükçe tahakkuk ettirilmesine rağmen süresinde yatırılmayan rehabilitasyon bedellerinin takibini yaparak tahsil ettiği tutarları Genel Müdürlüğün belirteceği banka hesabına takip eden iş günü sonuna kadar aktarır.

(4) Tahsil edilen rehabilitasyon bedelleri, ruhsat bazında izlenebilecek şekilde Genel Müdürlük tarafından bankada açılan vadeli mevduat hesabında nemalandırılır. Nema oranı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından haftalık olarak en son açıklanan, bankalarca Türk lirası üzerinden bir aya kadar vadeli olarak açılan mevduatlara uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranının yüzde yetmiş beşinden düşük olamaz. Rehabilitasyon bedeli ve bu bedele ilişkin nema geliri sadece rehabilitasyon çalışmaları için kullanılır. Bu bedeller ve nema gelirleri haczedilemez, rehnedilemez ve temlik edilemez.

(5) Nemalandırmaya ve nemalandırma dönemine ilişkin şartlar, faiz oranı ve uygulanması, hesap türü, nema gelirinin toplu olarak ve ruhsat bazında izlenmesi gibi usul ve esaslar, Genel Müdürlükçe bankalarla yapılacak sözleşme ile belirlenir. Rehabilitasyon süreçlerine uygun olarak en yüksek nemanın elde edilmesini sağlayan sözleşmeyi teklif eden banka ile anlaşma imzalanır.

(6) Rehabilitasyon bedeli ve nema gelirleri, bütçe geliri olarak kaydedilmez. Rehabilitasyon bedeli hesabının muhasebe işlemlerine, 17/10/2017 tarihli ve 30213 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Özel Hesaplara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır. Ancak mezkûr Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca özel hesap uygulamasının sona ermesi hâlinde özel hesapta kalan tutarlar, Genel Müdürlük bütçesine gelir kaydedilmez.

Rehabilitasyon bedelinin ödenmesi ve iadesi

MADDE 7- (1) Maden sahalarında Kanunun 32 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca İdare tarafından gerçekleştirilen rehabilitasyon faaliyetlerinin, rehabilitasyon projesine uygun olarak tamamlandığının Genel Müdürlükçe tespit edilmesi hâlinde rehabilitasyon bedeli, İdarenin hesabına ödenir. İdarece talep edilmesi hâlinde, rehabilitasyon faaliyetleri kapsamında yapılacak ivedi veya zorunlu giderler için gereken miktarda avans, İdarenin gerekli hazırlıklarını tamamlamasını müteakip verilebilir. Verilecek avansın üst sınırının, işin toplam maliyetinin yüzde ellisini aşmaması esastır. Hakedişi tamamlanarak mahsuplaşması yapılmış avanslar, bu oranın belirlenmesinde dikkate alınmaz.

(2) Rehabilitasyon projesi hazırlanmasının, Genel Müdürlük veya İdare tarafından hizmet alımı suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, harcamalar birinci fıkra kapsamında rehabilitasyon bedeli hesabından karşılanır.

(3) Maden sahalarının rehabilitasyonu için gereken harcamaların, tahsil edilen rehabilitasyon bedelinden fazla olması durumunda, fazlaya ilişkin tutarın ödenmesi için ruhsat sahibine bir ay süre verilir. Bu süre içerisinde ödemenin yapılmaması hâlinde fazlaya ilişkin tutar, bir aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren gecikme zammı uygulanarak ilgili tahsil dairesi tarafından 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsil edilir.

(4) Vasfı orman ve tarım arazisi olan yerler hariç, rehabilitasyon faaliyeti yürütülecek alanlarda Genel Müdürlükten uygun görüş alınmak suretiyle; kamu kurum ve kuruluşlarınca rehabilitasyon amacının dışında kamu yararı gözetilerek farklı bir proje (rekreasyon, park, mesire alanı ve benzeri) veya uygulama yapılabilir. Bu durumda maden sahasına ait tüm yetki ve sorumluluk ilgili kamu kurum ve kuruluşuna ait olup proje ve uygulama için herhangi bir ödeme yapılmaz.

(5) Rehabilitasyon yükümlülüğü yerine getirilen ruhsatların rehabilitasyon bedeli iade edilir. Rehabilitasyon yükümlülüğü kısmen yerine getirilen durumlarda, tamamlamak için gereken maliyet dikkate alınarak yapılacak oranlama üzerinden iade işlemi gerçekleştirilir. İade işlemi, Genel Müdürlük tarafından yapılan teknik ve mali değerlendirme raporuna dayanılarak gerçekleştirilir. Rehabilitasyon bedeli iadelerine ilişkin müracaatlarda 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şartı aranır.

(6) İşletilebilir maden rezervi kalmış sahalara ilişkin rehabilitasyon bedelinin iade işlemleri, işletilebilir tüm rezervin istihracını müteakip gerçekleştirilir.

(7) Rehabilitasyon bedelinin iadesinde hesaplamalar, yıllık dönemler hâlinde yapılır. Kıst dönemler hesaplamaya dâhil edilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Çeşitli ve Son Hükümler****I. Grup (a) bendi madenler**

MADDE 8- (1) Rehabilitasyon projesinin hazırlanması ve uygulanması, rehabilitasyon bedellerinin nemalandırılması, rehabilitasyon bedellerinin 6183 sayılı Kanuna göre tahsili, rehabilitasyon bedeli hesabından yapılan ödemeler ve iadelere ilişkin Kanunun ve bu Yönetmeliğin Genel Müdürlüğe verdiği görevleri yerine getirme ile rehabilitasyon bedeli hesabına ilişkin işlemlerin muhasebeleştirilmesi sorumluluğu, I. Grup (a) bendi madenlerde, İdarededir.

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 9- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hâllerde, 11/12/2022 tarihli ve 32040 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Maden Yönetmeliği ve Kanuna dayanılarak çıkarılan diğer yönetmelik hükümleri uygulanır.

Mevcut çevre ile uyum bedelleri ve teminatlar

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış çevre ile uyum bedeli ile teminatlar ve bunlara ilişkin nemalar, Genel Müdürlük rehabilitasyon bedeli hesabına aktarılmasına müteakip bu Yönetmelik uyarınca nemalandırılır.

Rehabilitasyonuna başlanmış sahalar

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce rehabilitasyon uygulamasına başlanmış sahalarda, bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı yürütür.